Poštnina plačana v gotovini
Posamezna številka 2 din

CELJSKI TEDNIK

LETO III.
Štev. 25
CELJE
24. 6. 1950

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE CELJA

Pohitimo, da bo košnja čim prej končana

Košnja je v polnem teku. Kmetje in zadružniki so se resno lotili te naloge. Evidenca na okrajnem ljudskem odboru izkazuje, da je pokošeno na splošno okrog 60 odstotkov, verjetno bo pa še več, ker so podatki pomanjkljivi. V Savinjski dolini je pokošeno v zadružnem sektorju že okrog 70 odstotkov, v privatnem sektorju pa okrog 70 do 75 odstotkov. Ravno tako dobro napreduje košnja v planinsko-kozjanskem sektorju. V Prevorju, Lesičnem in Zagorju so s košnjo skoraj že pri kraju. Le zadružniki v Kozjem jih ne dohajajo, ker si belijo glave z dozdevnimi težavami. Tarnajo, da nimajo konjev, da bi jih vpregli v kosilni stroj ter se zaradi tega obračajo celo na okraj. V Kozjem imajo konj dovolj, vaška skupnost naj jim pohiti v pomoč.

Po zadrugah poteka košnja zadovoljivo, v KDZ Velika Pirešica so pokosili že okrog 70 odstotkov. Le v KDZ Planina se borijo z istimi težavami kot lani: premalo delovne sile ter raztresen hribovit teren, tako da je košnja ogrožena.

Da se ne bo zgodilo v tej zadrugi isto kot lansko leto, je zadnji čas, da priskočijo zadrugi na pomoč Fronta in krajevni center predvojaške vzgoje. Lepo in zaželjeno bi bilo, da priskočijo na pomoč v nedeljo tudi sindikalne podružnice iz Celja.

Lipovšek Maks iz Medloga najboljši kosec

Dne 1. junija t. l. je bila tekma koscev pri Kmetijsko obdelovalni zadrugi na Babnem, katero je organizirala Kmečka komisija pri Mestnem odboru OF v Celju.

Spored tekmovanja je bil zelo zanimiv. Nastopali so kosci s trojnimi kosilnicami, ročni kosci in grabljice. Za tekmovanje je vladalo živahno zanimanje, kar dokazuje velik obisk prebivalstva s podeželja kakor tudi iz mesta. Kmalu v popoldanskih urah so se pričeli zbirati tekmovalci s kosami in grabljice. Predvsem je bila zanimiva skupina štirih koscev, šestih grabljic in dveh koscev s stroji z državnega posestva Medlog, ki je prispela na zbiralni prostor v povorki.

Izid tekmovanja je bil sledeč:

Kosilni stroji: 1. mesto Drž. posestvo Medlog — **Fekonja Anton,** kateri je pokosil 1150 m² v času 10 min. z 92 točke. 2. mesto Drž. posetvo Medlog — **Selaj,** ki je pokosil 1150 m² v 12 minutah s 85 točkami. 3. mesto Kmečko obdelovalna zadruga Babno — **Kozar Martin,** 1150 m² v 15 min. z 80 točkami. 4. mesto KDZ Čret, 1150 m² 18 min. s 75 točkami.

Takoj nato so se pomerile grabljice, katere so v tekmovanju dosegle lepe rezultate, in sicer:

1. mesto **Lipovšek Minka**, zadružnica KDZ Babno; 2. mesto **Forštner Lojzka;** 3. mesto **Kolenc Mara.**

Nato je pričelo tekmovati 13 ročnih koscev med katerimi se je razvila žilava borba. Že v sredini tekmovaja se je opazilo, da bo med prvimi **Lipovšek Maks** iz Medloga. Imenovani tovariš je res dosegel prvo mesto. Na šesto mesto se je plasiral tov. Nelc Mirko z državnega posestva Medlog, kateri je 60% invalid. S tem je dokazal, da je vešč kmečkega dela.

Komisija je bila stroga in objektivna ter je sodila brez vsake protekcije tako, da so bili vsi tekmovalci z njo zadovoljni.

Po končanem tekmovanju se je razvilo ljudsko rajanje, kar pa je slabo vreme nekoliko oviralo. Vkljub temu je tekmovanje med prebivalstvom naredilo dober vtis ter bi bilo zaželjeno, da se na podeželju priredi še več sličnih tekmovanj.

Na progi Velenje—Celje je doslej peljal najtežji vlak strojevodja Ivan Pajman

Glede na pomembne rezultate in nadvse zadovoljive uspehe, ki jih dosegajo strojevodje in kurjači na vseh progah za večjo obremenitev lokomotiv, je kolektiv kurilnice Velenje na strokovnem posvetu odločil, da bo na progi Velenje—Celje povečal obremenitev lokomotive za 50%.

Pred obremenitvijo so strojevodje vozili na progi Velenje—Celje z navadno normalno težo vlaka, to je za 875 ton. Z obremenitvijo lokomotiv so začeli že leta 1948. Prevažali so vedno težje vlake. Doslej najtežje obremenjeni vlak na progi Velenje—Celje je dosegel strojevodja **Ivan Pajman** s kurjačem **Francetom Reberškom**, ki sta peljala v Celje 28. maja lokomotivo z 1614 tonami tovora. Iz Velenja je vlak odpeljal ob 10. uri 50 minut, v Celje pa je pripeljal točno po voznem redu ob 12.20 minut. Lokomotiva je bila po prihodu v Celje pregledana in je bila v brezhibnem stanju. Doslej sta strojevodja Pajman in kurjač Reberšek dosegla na progi Velenje—Celje najtežjo obremenitev lokomitive. Dosegla bi še večjo obremenitev, toda ni bilo tovora.

Delovni kolektiv kurilnice Velenje in strojna postaja v Celju dosega zadovoljive in pomembne uspehe, čeprav stanujejo strojevodje in kurjači do 70 km daleč od službenega mesta. Kurilnica Velenje pa dosega uspehe tudi zato, ker je delovni kolektiv discipliniran. Tu ne poznajo neupravičenih izostankov, tako imenovanih trodnevnih bolovanj. Delovni kolektiv tudi sodeluje pri raznih delovnih akcijah. V tekmovanju republiškega merila tretjega reda je kurilnica v Velenju in strojna postaja v Celju od 1. januarja do 31. maja dosegla že štirikrat prvo mesto.

Na podlagi njihovih uspehov in prizadevanja za dosego transportnega plana v četrtem letu naše petletke se delovni kolektiv kurilnice Velenja in strojne postaje Celje upravičeno sprašuje, zakaj niso najboljši borci za dosego in presego plana razglašeni za udarnike, saj imajo vse pogoje za to. Najboljši borci prekoračujejo norme za 20—35%. Tudi strojevodja Pajman in kurjač Reberšek sta prekoračila dano obvezo za obremenitev lokomotive za 100%. Če pa bi spodnji in zgornji ustroj proge odgovarjal, bi se lahko dosegla še večja obremenitev lokomotive.

Zadnji udarniki delovnega kolektiva kurilnice Velenje in strojne postaje so bil razglašeni ob priliki proslave 100-letnice obstoja železnic. Želja kolektiva kurilnice in strojne postaje je, da se proglasijo za udarnike vsi tisti najboljši borci za plan, ki izpolnjujejo vse pogoje, da postanejo udarniki. F. L.

Cegrad v Celju. izpolnil polletni plan

Delovni kolektiv »Cegrad« v Celju se je uvrstil med kolektive, ki so izpolnili polletni plan. Plansko nalogo je presegel v I. polletju za 2,4%. Ker opravljajo razna dela za izboljšanje prometa na naših cestah, so delavci v kamnolomih pri napravi gramoza presegli polletni plan za 12%. Med kamnolomi sta najboljša kamnolom Šibenik in Soteska. V Šibeniku vodi brigado kamnolomcev dvakratni udarnik Mastnak, v Soteski pa enkratni udarnik Škruba. Za kamnolomci ne zaostajajo tesarji pri napravah lesenih mostov, polletni plan so prekoračili za 4%. Odločno borbo za izpolnitev polletnega plana so pokazali tudi mizarji in pleskarji pri izdelovanju kažipotov, plan so presegli za 36%. Slabe rezultate pa beleži brigada pri valjanju in asfaltiranju cest, ne po lastni krivdi. Vremenske neprilike in stroj, katerega bi nujno rabili, so brigado ovirali pri delu.

Tekom tega leta se je povečala produktivnost na enega delavca v kamnolomih od preteklega leta za 8%. Delavci pri opravljanju raznega dela prekoračujejo visoko normo, saj je prejelo tekom I. polletja 41 od njih naziv udarnika. Izostali tudi niso pri prostovoljnem delu. Plan prostovoljnega dela v I. polletju so presegli za 7,5%.

Žena, ki uspešno vodi zadružno ekonomijo v Družmirju

V prvih pomladanskih dneh je drevje v Šaleški Savinjski dolini tako zacvetelo, da še ne pomnijo. Po obronkih gore Oljke, Dobrovelj pa vse dalje proti Mozirskim planinam, po zelenih travnikih ob Savinji in ob Paki v Šaleški dolini, kamor seže oko, so bile posejane bele in rdečkaste krošnje cvetja. Če bo šlo vse po sreči in ne bo vreme nagajalo, bo sadja na pretek. Tudi domačega sadjevca ali kakor pravijo domačini »tokovca«, ali še drugače »bunkovca«, ne bo manjkalo.

Borba za novo življenje na vasi je tudi v Šaleški dolini trda. Nekateri najbogatejši kmetje so še vedno v mislih pri svojih starih računih — pri izkoriščanju — in prepričujejo male kmete z vsemi mogočimi lažmi o nesmiselnosti ustanavljanja kmetijskih zadrug in zadružnih ekonomij. Vendar doživlja njihova politika vsak dan večji polom.

Tako je tudi v Družmirju. Družmirski kmetje so najbogatejši, najpremožnejši v okraju Šoštanj. Zato tudi ne čutijo potrebe po ustanovitvi kmetijsko obdelovalne zadruge. Toda navzlic temu so lani v začetku maja v Družmirju prebili led in ustanovili zadružno ekonomijo, v katero se je vključila vsa agrarna zemlja. Nekaj dni pozneje je vstopila v zadružno ekonomijo Jonkova družina s celokupnim posestvom, ki meri 14 ha. Pozneje je vstopil v zadružno ekonomijo še kmet Mravljak z 2,50 ha zemlje. Stropnik z 2 ha travnika in župnišče s celokupnim posestvom. Danes ima ekonomija 22 ha posestva. Od tega ima 8.60 ha njiv in 8 ha travnikov.

Ko sem v dopoldanskih urah stopil na dvorišče zadružne ekonomije v Družmirju, je prišla iz hleva upravnica ekonomije **Pepca Jonko.** Bila je bosa, v delovni obleki, čeprav je večina vaščanov praznovala binkoštni ponedeljek.

»Za mene ni nedelje in ne praznika,« me je pozdravila upravnica in še dodala: »Preveč je dela, da bi lenarili.« Ko sem jo vprašal, če jo ne motim pri njenem delu, je v eni sapi odgovorila: »Nikakor ne, samo malo počakajte, da se preoblečem, pa si bova ogledala naše zadružno polje in travnike.«

Kmalu je bila gotova. Med potjo k zadružnim njivam in travnikom je pripovedovala: »Par dni po ustanovitvi zadružne ekonomije, me je moj mož pregovoril, da sem dala vso zemljo ekonomiji: 7 ha gozda in 7 ha obdelovalne zemlje, od tega 3 ha njiv. Težko mi je bilo pri srcu, ker sem bila zelo navezana na svojo zemljo. Toda kmalu sem spoznala, da se s skupno obdelavo zemlje poveča storilnost dela, da se tako doseza večji hektarski donos, ki meni nudi boljše in lepše življenje.«

Med pogovorom sva z upravnico prišla do prvih travnikov. Samo ena parcela travnika meri 1 ha. S košnjo so že začeli in bodo — če ne bo nagajalo vreme — kmalu gotovi. Trava je zelo lepa. Ne bo se treba bati, da bi hrane za živino zmanjkalo.

Med sprehodom ob travnikih je upravnica pripovedovala o začetnih težavah zadružne ekonomije.

»Sprva smo bili za delo samo trije,« je spregovorila upravnica. »Veliki bogataši — oboli kmetje so prezirljivo gledali na našo mlado zadružno ekonomijo. Ti kmetje so si mislili: ‚Kaj boste ustanavljali ekonomijo, če nimate ljudi, da bi vam delali.‘ Pa so se bridko zmotili. Danes je na ekonomiji sedem za delo sposobnih ljudi. Če je potrebno najamemo tudi dninarje. Pri delu nam pomagajo žene rudarjev in tovarniških delavcev. Lani so pri košnji pomagali vsi uslužbenci OZKZ. Razdiralne govorice velikih kmetov niso uspele.«

V pogovoru sva prišla do širokih njiv. Krasen in lep je pogled na žito, ki valovi v lahnem vetriču. Samo ozimnega žita ima ekonomija 2,17 ha, žita jarine pa 2,56 ha.

»Letos je dobra letina in žita bo dovolj,« pravi upravnica. Kmetje, ki so lani še prezirljivo in okolo gledali na zadružno ekonomijo, ogledujejo letos z nekakšno ljubosumnostjo bogate njive zadružne ekonomije. Tudi oni bodo sprevideli, da le z racionalnim in skupnim obdelovanjem zemlje v kmetijsko obdelovalni zadrugi lahko dosežejo vidne uspehe.

Na zadružni ekonomiji so posejali tudi druge kulture. Vrtnin so posejali 2,60 ha od tega samo krompirja 2,40 ha. Sončnic so posejali 30 arov. Mlada zadružna ekonomija v Družmirju je že 5. maja zaključila spomladansko setev kot prva v okraju Šoštanj.

Z upravnico sva si ogledala še hleve zadružne ekonomije. S ponosom mi pripoveduje, da redijo 15 glav goveje živine. Imajo 7 krav, 3 breje telice, dva plemenska bika in 3 teleta. V sosednem hlevu redijo tri delovne konje in dva državna žrebca, ki sta od državne žrebčarne Tuniše. Redi tudi 9 velikih prašičev in 15 prašičkov.

Ekonomija ima tudi 1 ha sadovnjaka. Lani so prodali 1200 kg jabolk, za zadružno uporabo pa je ostalo 600 kg jabolk. Pridelali so tudi 14.000 litrov jabolčnika.

Najmarljivejši delavec je **Rudi Navršnik.** Na ekonomiji dela že od njene ustanovitve. Prime za vsako delo, zna delati tudi z vsakim strojem. V oskrbo sta mu zaupana oba državna žrebca, za katera skrbi z neizmerno ljubeznijo. Tudi ostali delavci so pridni. Upravnica je zadovoljna z njimi.

»Čeprav je naša zadružna ekonomija še mlada,« je pripomnila ob zaključku najinega »sprehoda« po posestvu zadružne ekonomije upravnica tov. Jonko, »bomo vendar kmalu dokazali, kaj zmoremo.«

Mlada zadružna ekonomija v Družmirju je prebila prve težave. Krepko stopa svojemu cilju — socializmu nasproti. Bogata zemlja v Družmirju bo postala še bogatejša, ker jo bodo na nov socialistični način izkoriščali novi prerojeni ljudje.

Tudi letos bo Černič Janko sodeloval na gradnji avto ceste Beograd—Zagreb

Lansko leto je iz okraja Celje-okolica odšlo na gradnjo Avto-ceste in na Novi Beograd šest mladinskih delovnih brigad, v katerih je sodelovalo preko 350 mladincev in mladink. Med temi brigadirji je bil tudi mladinec **Černič Janko** iz **Pilštanja.** On sam se je na lastne oči prepričal, kako velikega pomena je zgraditev socializma pri nas in kaj pomeni tako veliki objekt graditve, kakršen je Avto-put. Ker on vse to ve, je tudi letos sklenil, da hoče sodelovati na tej slavni mladinski delovni akciji.

Tovariš Janko nam piše med drugimi tole:

Tovarišem na OK LMS Celje-okolica!

Vljudno naprošam, da me napotite na gradnjo Avto-puta Zagreb—Beograd, kjer sem v letu 1949 sodeloval tri mesece in postal enkrat udarnik in nagrajenec, istega leta sem sodeloval na gradnji Novega Beograda, kjer sem isto tako postal udarnik in nagrajenec. Zato želim, da bi tudi sedaj sodeloval, ko se vrši borba za dokončno izgraditev Avto-puta in vam obljubljam, da bom ostal na gradnji do njegove dokončne izgraditve.

Upam, da mi želo čim prej izpolnite in pošljete uputnico na naslov: Černič Janko, Pilštanj št. 86, pošta Pilštanj.

Vse sile za izgradnjo Avto-puta!

Vas tovariško pozdravlja Janko.

Okrajni komitet mladine Celje-okolica bo Jankotu izpolnil željo in bo že 28. junija lahko odšel z ostalimi mladinci na mladinsko delovno akcijo.

Uspehi podjetja povrtnine pri oskrbovanju celjskega trga

Borba za čimboljšo preskrbo prebivalstva mesta Celja in okolice izven plana garantirane preskrbe se je prav v tem letu — letu gospodarskih zmag — močno zaostrila, in sicer v drugi polovici leta 1949 naprej. Ni to samo borba podjetja za dosego finančnega plana, temveč je to zgolj trud podjetja »Povrtnine«, ki se bori za čimboljšo preskrbo delovnih ljudi, ki vsakodnevno presegajo norme in izpolnjujejo dnevne plane.

Preskrba s sadjem in zelenjavo je bila že v tem letu veliko boljša kot je bila na primer v letu 1948 in v prvi polovici leta 1949, ko ni bilo na trgu v zimskem in spomladanskem času niti ene salate in ne drugih prehrambenih artiklov široke potrošnje. Jabolka, katera je podjetje prodajalo po cenah, ki so bile resna konkurenca vsemu privatnemu sektorju, so bila pri nas v prodaji še do začetka meseca maja.

Zavedamo se, da je bilo uspešno delo podjetja tudi zasluga trgovskih podjetij ostalih federalnih edinic, kajti od kod bi prihajala salata pozimi in spomladi, ako ne iz naših južnih krajev in našega Primorja. Naravno je, da to niso bile tako ogromne količine, ki bi se plasirale na trgu vsak dan skozi vso zimo in spomladansko dobo, temveč v toliko, kolikor so imela podjetja v južnih krajih viškov, da jih odstopijo tukajšnjemu podjetju. Nadalje so se sklepale pogodbe s pridelovalci kot odkupnimi podjetji v Ljudski republiki Sloveniji in ostalimi v naši državi za dobavo raznega sadja in zelenjave. Borba za izpolnitev teh pogodb bo letos težka, kajti letina ne bo takšna kot je bila n. pr. lanska.

Zgodnje sadje je bilo v prodaji pri nas kot n. pr. češnje že 6. maja. Isto tako ostalo zgodnje sadje kot breskve, je imelo podjetje v prodaji že 9. maja, seveda v premali količini, da bi zadovoljili potrošnike mesta Celja in okolice. Tudi češnje niso bile dolgo na našem trgu, toda ne po krivdi podjetja, ki se je zadostno trudilo, temveč zaradi predčasne dozorelosti in zaradi suše, ki je bila v Slovenskem Primorju. Razen tega je podjetje skrbelo, da so bile na našem trgu v prodaji fige, rožiči in razno suho sadje in to v zadostni količini.

Velik problem je bil pri preskrbi prebivalstva s krompirjem. Tega je bilo pri nas malo in si je podjetje močno prizadevalo dopolniti garantirano preskrbo iz prostih viškov ostalih krajev. Tako smo imeli na našem trgu približno 70 ton krompirja iz južnih krajev in sicer po ceni 8.50 za kg. Pravtako smo imeli na razpolago razne vložene stvari kot papriko, paradižnik, kumare itd. v zadostni količini. Podjetje je razpolagalo z 60 tonami tega blaga, kar je za potrošnike mesta Celja in okolice dovolj do prve zgodnje zelenjave. Iz tega je razvidno, da je podjetje skrbelo dovolj, da zadovolji potrebe potrošnikov v Celju.

Podjetje je že pred koncem maja t. l. izpolnilo svoj polletni finančni kot blagovni plan prometa. Uverjeni smo, da bo podjetje »Povrtnina« v Celju v bodoče tudi imelo tako skrb za čim boljšo prehrano prebivalcev mesta Celja in okolice, kar nam bo lahko tudi v najkrajšem času dokazal ves delovni kolektiv z novimi zmagami na gospodarskem polju. G. S.

Prva konferenca racionalizatorjev in novatorjev črne metalurgije

Na iniciativo komisije za racionalizacije in novatorstvo iz Železarne Jesenice je bila 18. junija v Dobrni pri Celju prva skupna konferenca racionalizatorjev in novatorjev črne metalurgije. Konferenco, katere so se udeležili poleg zastopnikov vseh železarn in rudnikov črne metalurgije v državi tudi zastopniki vseh resornih uradov in zastopniki večjih celjskih in mariborskih tovarn, je vodil direktor Železarne Štore s sindikatom in tovarniškim komitejem KP.

Referenti, racionalizatorji in vodje podjetij so na svojem prvem sestanku izmenjali dosedanje izkušnje s svojih delovnih področij in podrobno obravnavali vse nejasnosti in pomanjkljivosti, ki so spremljale njihovo dejavnost. Zastopniki najvišjih resornih uradov pa so dali vsa potrebna navodila za enoten postopek pri obravnavi in oceni racionalizatorskega materiala, tako da je konferenca rešila vse nejasnosti, ki so ovirale večji razmah racionalizatorskega gibanja v podjetjih črne metalurgije. Poleg ostalih važnih vprašanj so obravnavali razliko med službeno dolžnostjo udejstvovanja v proizvodnji in čisto racionalizatorsko iniciativo, kriterij izbire predlogov za tehnične izboljšave, pravilno nagrajevanje racionalizatorjev in razne druge momente iz prakse.

Na vzpodbudo zastopnikov Železarne Štore so delegati sprejeli polletno tekmovanje za dvig proizvodnosti dela med vsemi kolektivi črne metalurgije. Glavni točki tekmovanja sta: Pri katerem kolektivu bo zbranih čimveč uporabnih predlogov in kje bo dosežen čimvečji gospodarski efekt.

Po sprejetju resolucije o bodočih nalogah komisij za racionalizacije, so udeleženci konference poslali pozdravne resolucije svojim resornim gospodarskim voditeljem in predsedniku vlade Mihi Marinku.

Nekaj o življenjskem zavarovanju

Življenjsko zavarovanje ima pri nas dvojno vlogo: dviga življenjski standard poedincem in pomaga pri izgradnji boljše bodočnosti naše domovine.

Morda ni to še vsakemu jasno, zato par besed v pojasnilo in nekaj praktičnih primerov.

N. pr. neki industrijski delavec, star 30 let, sklene življenjsko zavarovanje, kateremu je priključeno tudi nezgodno zavarovanje na 20 let in plača 100 dinarjev mesečno. Vprašamo se, kaj ima on od tega?

Glej! Če on doživi teh 20 let, se njemu samemu izplača 25.920 din, torej več kot je on vplačal v tej dobi, če je plačeval po 100 din mesečno, kar znaša 1200 din letno, skupaj 24.000 din.

V kolikor bi ta človek umrl naravne smrti že po enem letu zavarovanja, bi se izplačalo 25.920 din tistemu, ki ga je on odredil ob sklepu ponudbe ali v času trajanja zavarovanja, n. pr. ženi, staršem, otroku, bratu, sestri itd. in to takoj po smrti. Jasno je, da s tem preneha tudi vsako plačevanje mesečnih prispevkov. Če pa je ta človek umrl zaradi nezgode, se poleg 25.920 din izplača še 18.000 din, skupaj 43.920 din.

Toda to še ni vse, kar nudi življenjsko zavarovanje Ako bi n. pr. ta človek (če še dalje obravnavamo isti primer), postal v teku teh 20 let invalid zaradi telesne nezgode, bi se izplačalo njemu 36.000 din, ako je invalidnost 100-odstotna. Ako pa je invalidnost manjša od 100 odstotkov, dobi toliko % od 36.000 din, kolikor znaša njegova invalidnost; n. pr. ako bi bila invalidnost 60%, bi se izplačalo 60% od 36.000 din, to je 21.600 din, a zavarovanje se plačuje dalje. Da se točno vidi, kako se razvija zavarovanje, si zamislimo, da je postal ta delavec po dveh letih 50% invalid, eno leto kasneje pa je umrl za vnetjem pljuč. Koliko bi se izplačalo v tem primeru?

Nadaljevanje na drugi strani

Nekaj o koloradskem hrošču in kako ga bomo najlažje zatrli

V maju in juniju so se vršili v okraju Celje-okolica prvi množični pregledi vseh krompirišč. Že tri leta vodimo korenito borbo proti najhujšemu uničevalcu naših krompirjevih nasadov — koloradskemu hrošču. Dosedaj doseženi uspehi, so nam jasen dokaz, da je mogoče z ukrepi antidoriforne akcije ter množičnimi pregledi vseh krompirjevih nasadov uničiti poslednjega »krompirjevca« na naših tleh. Če hočemo, da bomo to borbo uspešno izvršili, moramo tega škodljivca tudi do dobra spoznati, ker marsikateri, ki je pri pregledih sodeloval, tega hrošča ni nikdar videl in celo malo slišal o njem. Zato ne bo odveč, da se malo pogovorimo o njem in ga na kratko opišemo, da ga bo dodobra poznal sleherni kmetovalec v najoddaljnejši hribovski vasi, vsak mladinec, skratka vsakdo, komur je pri srcu nemotena izgradnja socializma in izvršitev petletnega plana.

Od kod »koloradčan« izvira in kako izgleda?

Koloradski hrošč je doma v Severni Ameriki. Po prvi svetovni vojni so ga zanesli v Evropo, kjer se je prvič pojavil v Franciji in se od tam razširil še v ostale evropske države. K nam so ga zanesli Nemci s svojim vsiljenim semenskim krompirjem. Prve najdbe koloradskega hrošča pri nas so bile odkrite leta 1946 v okolici Brežic in Krškem polju. Od tu se je naslednja leta razširil na ostale okraje v Sloveniji, kakor okraj Novo mesto, Trebnje, Trbovlje, Maribor-okolica, Ptuj, Poljčane, Gorica, Tolmin. Naš okraj je še zaenkrat oaza sredi ogromnega žarišča. Zaraditega si moramo še toliko bolj prizadevati, da se ga obranimo ali v primeru najdbe že takoj v kali zatremo.

Kako koloradski hrošč izgleda in v kakih oblikah ga najdemo?

Odrasel koloradski hrošč je 1 cm dolg, podolgovat, na hrbtu izbočen, na trebuhu ploščat. Glava in ovratnik sta pomarančaste barve, zgornji krili ali pokrovki slamnatorumeni ter imata podolgem 10 črnih prog. Spodnja opnasta krila so rožnato rdeča. Ko hrošč miruje, jih ne vidimo, ker so skrita pod zgornjimi krili. Spodnja trebušna stran je rumenkasto rdeča. Samec je nekoliko manjši od samice. Oplojene samice je lahko spoznati po nabreklem trebuhu, ki je poln jajčec.

Jajčeca: 1,5 mm dolga jajčeca so pomarančaste barve ter jih najpogosteje najdemo na spodnji strani krompirjevih listov in sicer v kupčkih po 30 do 80 skupaj. Valjasta, podolgasta jajčeca so tesno drug ob drugem pokončno prilepljena.

Ličinke: Izlegle ličinke so 1,5 do 2 milimetra dolge pomarančno rdeče barve in zelo požrešne. Odrasla ličinka meri 1,5 cm, je rdeča, le po glavi črna. Ob straneh ima v dveh vrstah črne pikice. Zadek je precej debel in navzgor izbočen, nekoliko grbast ter proti koncu zožen.

Bube: Nahajajo se v zemlji pod napadenimi rastlinami 3 do 30 cm globoko. Dolge so približno 1 cm, na hrbtni strani izbočene na trebušni pa usločene. Barve so rdečkasto rumene.

Življenje hrošča: Odrasli hrošči prezimijo bolj ali manj globoko v zemlji. Spomladi, brž ko postane proti koncu aprila in začetku maja topleje, se hrošč prebudi iz zimske otrplosti, prileze iz zemlje, se ogreje na soncu, lazi sem in tja in si išče hrane. V hladnejših dneh in ponoči se skriva pod grudami ali pod listjem. Če ne najde po nekaj dneh ozelenelega krompirja, razprostre krila in odleti.

Ako pa raste v bližini krompir, se hrošč vzpne na zelene poganjke in liste ter začne objedati prvo zelenje. Hrošči so vedno požrešnejši. Po približno desetih dneh se samec in samica sparita. Oplojene samice začno kmalu za tem izlegati jajčeca in sicer v neenakomernih presledkih, kar je odvisno od ugodne ali neugodne toplote. Vsaka samica odloži od 800 do 2000 jajčec. Zaradi tolikšnega razmnoževanja naraste potomstvo ene samice letno v nekoliko milijard živali, ki porabijo za svojo prehrano do 1000 ha krompirjevih nasadov.

Iz jajčec se v par dneh izležejo ličinke, ki se razlezejo po krompirjevem steblu in začno objedati liste. Čim topleje je, tem ugodnejši so pogoji za razvoj ličink, ki so požrešnejše in zato hitreje rastejo. Ker jim postane zaradi nakopičenja hrane v telesu oklep pretesen, se v svojem razvoju trikrat levijo, preden popolnoma dorastejo. Ličinke dorastejo popolnoma v 15 do 20 dneh, nakar prenehajo žreti, zlezejo z rastline v zemljo, kjer se več ali manj globoko (3 do 30 cm) zabubijo.

Buba miruje v zemlji približno teden dni, nakar se izmota iz nje nov hrošč. Popolna preobrazba od jajčeca do hrošča traja približno en mesec. Mladi hrošči se zopet množe in imajo v istem letu še en zarod. Pri nas se pojavlja koloradski hrošč v ugodnih toplih letih z dvema zarodoma. Proti koncu avgusta se prično hrošči pripravljati na prezimovanje. Skupina za skupino zapušča krompirjeva stebla in se zarije zemljo, da tam prezimi. To traja ves mesec september, a v topli jeseni celo do polovice oktobra. Kakor hitro pritisne prvi mraz, so že vsi hrošči na varnem v zemlji.

Koloradski hrošč nam škoduje, ker objeda krompirjevo listje, peclje in celo stebla, zaradi česar rastlina slabi in nam zato nemore dati pričakovanega pridelka. Ako nam hrošči samo del listja objedo, je pridelek krompirja do 50% manjši. Če pa nam hrošči obžro do golih reber, tedaj smo ob ves pridelek.

Hrošč se razvija aktivno in pasivno. Ako ne najde spomladi, ko prilze iz zemlje v bližini ozelenelega krompirja, razprostre krila in zleti v zrak, da si poišče krompirjevih nasadov drugod. Preseli se! Prav isto dela v vročih poletnih dneh, ko ga vihar dvigne in odnese daleč drugam. Tako nastanejo nova žarišča in nova okuženja. Pasivno se razširja z raznimi vozili in pošiljkami krompirja iz okuženih krajev. Prav zaradi tega so predpisani za uvoz krompirja iz okuženih krajev strogi karantenski ukrepi.

Koloradski hrošč žre najrajši krompirjevo zelenje, v sili pa se loti tudi drugih krompirju sorodnih rastlin, kakor: paradižnika, jajčevca ali malancane, grenkoslada in slično. Ličinke hrošča najdemo tudi na zobniku in volčji češnji ali norici.

Iz opisa koloradskega hrošča, ki smo ga na kratko označili, je vsakomur jasno, da hrošča ni težko uničiti, če vemo, kje je. Odrasli hrošči so dovolj veliki, živobarvni in jih zato lahko najdemo v sončnih dneh na krompirjevih rastlinah, jih zberemo in uničimo. Treba jih je samo poiskati, a kdor išče ta najde. Največji uspeh dosežemo najlažje v maju z zbiranjem odraslih hroščev, ko prilezejo iz zemlje. Hrošči se najprej okrog 10 dni hranijo in še le nato začno izlegati jajčeca. Ako jih v tem času poiščemo in do zadnjega uničimo, je žarišče očiščeno. Da se to izvrši na vsakem okuženem prostoru, bi bil koloradski hrošč do zadnjega zatrt. Če pa ne posvetimo temu dovolj brige in pazljivosti, da nam samice hrošča izležejo jajčeca iz njih pa ličinke, postane stvar mnogo resnejša. Če pa ličinke zlezejo v zemljo, nastane takoimenovano ustaljeno žarišče, ki ga je mnogo teže korenito iztrebiti.

Najbolje in najuspešnejše zatiramo koloradskega hrošča tako, da iščemo in pobiramo hrošče, ličinke in jajčeca. Najugodnejši čas za takšno delo je sončen dan od 10. ure dopoldne do 3. ure popoldne. V lepem in sončnem vremenu so namreč odrasli hrošči na zgornjih delih krompirjeve rastline. V slabem, oblačnem in deževnem vremenu se škodljivci skrivajo pod listi in v zemlji, pa jih zato teže opazimo, najdemo in uničimo. Prav tako je z ličinkami. Še teže najdemo jajčeca, ki jih moramo iskati na spodnji strani listov, bube pa v zemlji.

Hrošče išče in obira lahko vsakdo, mlad ali star. Posebno nam morejo v tem pogledu pomagati žene in šolska mladina pod vodstvom svojih učiteljev, kakor tudi srednješolska mladina.

V primeru, da se odkrije okužba, je treba takoj najkrajšim potom obvestiti okrajno vodstvo antidoriforne akcije, ki odredi nadaljnje zatiralne ukrepe in stavi na razpolago brezplačno vsa za to potrebna sredstva.

Kako je v našem okraju organizirana in izvedena antidoriforna akcija zatinja koloradskega hrošča?

Pri okrajnem poverjeništvu za kmetijstvo je formiran okrajni štab antidoriforne akcije ki vodi množične preglede krompirišč, kateri bodo vsakih 14 dni pregledani in sicer:

25. junija, 9. julija, 23 julija, 6. avgusta in 27. avgusta.

Na vsakem KLO-ju so krajevni štabi, kateri vodijo organizacijo množičnih pregledov krompirišč na svojem območju. Nekateri KLO-ji so pokazali zelo malomaren in brezbrižen odnos do pregledov krompirišč, kakor da se jih to nič ne tiče. To so predvsem naslednji KLO-ji: **Liboje, Marof, Marija reka, Rifnik, Sv. Jedert, Sv. Lovrenc pri Preboldu, Sv. Vid pri Grobelnem, Stranice, Št. Janž, Vitanje** in **Zagorje.** Ti KLO-ji se sploh niso zmenili za naloge, ki so jim bile postavljene od okraja. Niso postavili pravočasno krajevnih štabov, niti poslali do roka poročila o pregledu. KLO **Frankolovo** je namesto prvega poročila o pregledu poslal šele seznam članov, ki naj bi sestavljali krajevni štab in organizirali preglede. KLO **Griže** je poročal, da se od učiteljstva ni udeležil nobeden sestanka krajevnega vodstva, češ da za tako stvar nimajo časa. KLO **Svetina** in **Sv. Rupert** sta namesto poročila o pregledu poslala le opravičilo, da še krompir ni zunaj, kar pa je pregledna komisija na terenu ugotovila, da ni bilo res. S tem so dotični blamirali le sami sebe, ker mislijo omalovaževati tako važno gospodarsko nalogo. V **Blagovni** so pregled napravili jako zadovoljivo. Samo dva vaška špekulanta se pozivu nista odzvala. Njihovi imeni kakor tudi nameni so že dobro poznani. Zavedata se naj, da postoji proti takšnim postopkom uredba, po kateri bodo kaznovani. Naj bo to svarilo vsem, ki se hočejo s takimi gospodarskimi nalogami izigravati. Lahko rečemo, da niso mnogo boljši v **Rimskih Topljcah,** ki so se izgovarjali, da niso bili za pregled pravočasno obveščeni, čeprav jih je okrajna aktivistka z nalogo osebno seznanila že dva dni pred pregledom. Ne zavedajo se, da imajo hrošča že za soseda in to v vasi Širje v sosednem KLO-ju. Bomo videli, če se bodo zganili, ko jim bo hrošč že trkal na vrata ali pa že celo uničil krompir. Nič boljši niso v **Zagorju,** ki za pregled sploh niso ničesar vedeli, ko jih je na dan pregleda obiskala okrajna kontrola. Pa tudi za vse tiste je znano, ki so raje sedeli v senci ob kozarčku vina ali jabolčnika, poročilo pa napravili kar »za zeleno mizo« samo, da so ugoditi želji okrajnih »sitnežev«. Vsi ti pa bodo za svojo marljivost pohvaljeni prihodnjič. **L. J.**

(Nadaljevanje s prve strani)

NEKAJ O ŽIVLJENJSKEM ZAVAROVANJU

Za primer invalidnosti prejme:
50% od 36.000 din je . . . 18.000.—
za primer smrti . . . . . 25.920.—
Skupaj din 43.920.—

A koliko je plačal? 36 mesecev po 100 din znaša 3600 din.

Ti primeri nam jasno kažejo, da služi življenjsko zavarovanje za zaščito starosti, za preskrbo družine v primeru prerane smrti hranitelja in je važno dopolnilo k socialnemu zavarovanju za primer smrti, nezgode in starosti in končno je to sistematična, disciplinirana štednja za zavarovanca in služi za zagotovitev dopolnilnih, materialnih sredstev za šolanje otrok itd. V kratkem, zavarovanje je sredstvo za dvig življenjskega standarda vsakega posameznika.

Gori naveden primer je samo eden od mnogih. Življenjsko zavarovanje se lahko sklene na krajši ali na daljši rok od 20 let, na manjši ali večji znesek od 100 din, a zavarujejo se lahko mlajše ali starejše osebe od 30 let. Seveda so potem tudi zavarovane vsote večje ali manjše od 25.920 din tako, da si lahko izbere vsakdo, kar je za njega najbolj primerno.

V zavarovanje lahko pristopi vsak zdrav človek od svojega 18. do 60. leta starosti, in to brez zdravniškega pregleda. Ker pa ni zdravniškega pregleda, je v prvem letu tako imenovana čakalna doba. Če umre zavarovanec v prvih 6 mesecih po sklenitvi zavarovanja zaradi bolezni, se vrnejo vplačane premije, če pa umre v drugi polovici leta, se izplača polovico zavarone vsote. Vse to pa odpade, če umre zavarovanec zaradi nezgode v prvi ali v drugi polovici leta. V tem primeru se mu izplača vsa zavarovana vsota, čeprav je zavarovanje trajalo le en dan.

Toliko o koristih življenjskega zavarovanja za posameznika Kaj pa pomeni za skupnost? Zelo veliko! Ljudje ne umirajo vsi na enkrat, prav tako tudi pogodbeni roki (10, 15, 20 in 25 let) ne potečejo vsi isti čas, zato se večji del teh zbranih vplačil akumulira za kasnejša izplačila, a vlaga se v investicije vsenarodnega interesa kakor so tovarne, bolnice, stanovanjske hiše, letovišča za delavce, kratko vse, kar vsebuje investicijski plan naše petletke. Na ta način vidimo, da s sklepanjem življenjskega zavarovanja koristimo sebi, svoji družini in svoji domovini — to se pravi zopet sebi — ter je na ta način masovno pristopanje v življenjsko zavarovanje merilo ljubezni do svoje družine in do naše socialistične domovine.

Delo SKUD Kajuh v Šoštanju

Do nedavnega je vladala v navedenem društvu precejšnja nedelavnost. Zaradi težav z godbo in pevskim zborom v Tovarni usnja in zaradi ozke omejenosti sploh, delo ni bilo zadovoljivo. Na zadnjem občnem zboru je kapelnik godbe tov. Marin po izvolitvi prevzel mesto predsednika in delo v društvu je zaživelo. Za dosedanje uspešno delo zasluži priznanje, ne samo pri vzgoji novega kadra v godbi, temveč nosi zasluge pri poživitvi dela v društvu sploh. V kolikor bi mu še ostali nudili pomoč, bi bile vse sekcije aktivne kot so godba, moški pevski zbor in še nekatere. Priznanje zasluži tudi tajnik, tov. Černigoj za organizacijsko utrditev društva in povezavo dela med sekcijami

Po vsestranskem delu je uspelo društvu nastopiti z večino sekcij v celovečernem programu. Občinstvo, katero je napolnilo dvorano, je posebno pozdravilo novo organiziran tamburaški zbor, godbo na pihala in moški mešan pevski zbor. Prvič je nastopila na odru dramatska skupina z enodejanko »Gumb« kar je občinstvo navdušeno pozdravljalo. Za vprizoritev igre ima še posebne zasluge režiser tov. Piccoli, ki mu je uspelo usposobiti v kratkem času igralce za to igro. Nastopili so še ženski pevski zbori z izbranimi pesmimi, folklorna skupina s koroškimi plesi, razne recitacije itd. To je bil prvi večji nastop SKUD-a

Kljub doseženim uspehom pa moramo gotove stvari kritično oceniti. V društvu obstojata dva ženska pevska zbora. Eden od navedenih nastopa pod imenom AFŽ, drugi pa je brez imena, za združitev pa ni potrebnega soglasja med skupinama. Zaradi enotnosti programa in dela je nujno, da se obe skupini združita, ker SKUD »Kajuh ima za vse dovolj obsežen program.

Kritično je treba v zadnjem času oceniti tudi folklorno skupino v kateri sodelujejo same tovarišice. Vodja skupine, tov. Terač Marica je pred časom že pritegnila k delu nekaj šoštanjskih fantov, kateri pa niso dela pravilno ocenili in se niso redno udeleževali vaj ter so tako na zadnji prireditvi morale nastopiti same tovarišice.

Želeti je, da se SKUD »Kajuh« po res uspeli prireditvi nesme uspavati, niti se zadovoljiti z doseženim uspehom, temveč mora skrbeti, da bodo vse sekcije študirale in bolj pogosto nastopale. Občinstvo si želi še takih prireditev SKUD »Kajuh« pa mora biti tudi nosilec kulturno-prosvetnega življenja v Šoštanju. **M. F.**

Pogovor pri malici

Že od prvega svita so Tratnikovi kosili na Mlakah, kakor pravijo razsežnem travniku ob potoku pod vinogradi. Megla se še ni dvignila iznad streh gospodarskih poslopij Tratnikove domačije, ko so obrili že več kot polovico travnika. V prvi redi jo je mahal Matevž, domači sin, ki je to leto s svojo mladostno močjo posekal slavo Hudobreznikovega Tončka, ki je doslej veljal za najboljšega kosca v vasi. Tonč si je na vse kriplje prizadeval in se pošteno potil, če je hotel ostati za Matevžem na vedno enaki razdalji. Ostali kosci so precej zaostajali in kar nevoščljivo pogledovali tekmo obeh mladeničev. Marička, edina ženska med kosci je kosila zadnja. Hitra košnja jo je tako upehala, da je vse bolj zaostajala. Kar odahnila se je, ko je videla po griču navzdol stopati mater, ki je nosila malico v jerbasu. Če mati v tem trenutku ne bi prišla, bi ji brat Matevž nemara pete porezal, ko bi načel novo red.

»Matevž. Odahni se!« je zaklicala. Mati nesejo malico!«

Matevž je še dvakrat zamahnil in posekal šop trave ob grmovju. Takoj za njim je končal tudi Tonč, ki se je precej vsedel na klepec pod veliko tepko in klepal koso:

»Presneto srečo imam letos s tem kamenjem. Če nihče drug, jaz ga moram oplaziti,« se je jezil.

»Prenizko režeš,« ga je podražila Marička, ki je medtem prišla do sape.

»Ti pa previsoko,« ji je namesto Tonča odvrnil Tratnik, ki si je z rokami vprt v bok ravnal skljucen hrbet. — »Imaš prav, Tonč, le globoko jo reži, letos bo šla v denar, pa tudi več glav je v hlevu kot lani.«

Tratnica je medtem razgrnila snežnobel prt, zlila prežganko v veliko sledo in razvila krušnico, da je zadišalo po svežem zmesnem kruhu. Kosci se niso pustili prositi, pridno so zajemali, dokler ni skleda pokazala rožnatega dna. Za poslastek jim je Tratnica zrezala še prekajenega želodca. Ko je zakrožila majolka z jabolčnikom, ob katerem je Tonč zadovoljno tlesknil z jezikom, so se začele vrstiti beseda za besedo.

»Tisti pisar iz krajevnega odbora se je maloprej oglasil.«

»Kaj pa je hotel?« je Tratnik radovedno vprašal ženo.

»Nič. Vprašal je, kdaj mislimo začeti s košnjo,« se je nasmehnila

»Ta je pa tič. Bo menda slep saj se od kozolca dobro vidi sem doli,« se je rogal Matevž.

»Saj je tudi kar debelo pogledal, ko sem mu rekla, da bomo nemara že jutri končali. Tale listek je pustil zate. Sestanek bo menda zvečer na odboru,« je pristavila.

»Aha, za odkupe se bo šlo. No vidiš tole je pa prav, da nas takole skupaj skličejo, bom vsaj naprej vedel koliko bomo morali dati. Precej ima človek boljšo voljo, kot pa če ti kar tako predpišejo, pa daj če imaš ali pa nimaš.«

»V Dobršni vasi so že včeraj imeli sestanek. Sestra mi je povedala. Pravi, da zavoljo tega niso nič na boljšem. Je že tako. Saj bi človek večkrat kaj zinil. Razpis je dostikrat krivičen. Ljudje se pa le bojijo zamere med sosedi. So raje tiho in potrpijo,« je menil Tonč.

»Nekaj je pa le treba ukreniti. Po mojem bomo zastonj čakali, da se bo tisti, ki bi lahko dal več, sam oglasil. Frlinka se po tihem smeje. Dva prašiča je klala, še prodajala je meso. Ko pa so prišli odkupovati je tako jamrala, na jok ji je šlo, ko je prinesla tistih trideset kil masti,« se je jezil Matevž.

»Hudirja. Jaz pa sem dal trideset kil več. Prosil sem na odboru, naj mi poskrbijo dovoljenje, da kupim prasce, saj veš da je prasica zvrgla. Boš vraga. Nihče se ni zmenil za to. Kupiti sem jih moral za drag denar, da sem debelo gledal. To jim bom zvečer povedal. Se bodo menda za drugič že kaj zganili,« je povedal Tratnik.

»Jaz bi jim še nekaj povedal,« se je vmešal Tonč. »Ravne imajo menda isto kategorijo kot mi, čeprav je pri njih polje ravno kot miza, pri nas pa visijo njive kot na strehi. Saj vendar ne morejo od obeh vasi zahtevati enako oddajo na hektar. Čudno, da tega ne vidijo.«

»Nekaj smo tudi sami krivi,« se je komaj upala zinniti Marička.

»Zakaj neki?« se je obregnil Tratnik.

»No pa povejte, če ste to že kdaj rekli na odboru. Saj še na sestanke ne greste.«

Tratnik je menda mislil nekaj reči, pa je besede ugovora požrl z jabolčnikom. Hčer je imela prav. Obrnil je pogovor drugam:

»Letos, pravijo, da bo seno šlo v denar. Še iz države ga bodo prodajali, sem čital v časopisih. No, letos bo krme dovolj.«

»Prej ste rekli, da imate prirastek v hlevu? Pri nas pa ne pridemo do tega, ker gre vsaka glava sproti od jasli.«

»Ja, veš Tonč. Jaz sem takole ukrenil. Oddal sem težkega vola namesto junca in telice. Letos, če bo treba bom dal še par od prodanega vola in skušal kje kupiti vrstnika k juncu, da bom drugo leto imel zopet par močnih volov. Vidiš, pa bomo le imeli eno kravo več. Sicer je pa še za dve kravi prostora in sena. Saj sem pošteno tuhtal, naj to storim ali ne. Letos so pa le preveč pritisnili za mleko. Mast sem moral dati namesto njega. Pa sem takole mislil: Lažje dajem mleko kot pa mast. Tudi za dom bo več mleka in gnoja je bilo ta leta premalo za njive.«

Tonč je nekaj časa premišljeval, dokler mu ni beseda sama prišla na jezik:

»Jaz sem včasih videl, da vlečejo tako slabe in suhe voliče k mesarju, da se mi kar škoda zdi. Mislite oče Tratnik, da ne bi bilo pamentno, če bi nam take voli dali v rejo in nam potem plačali od prirastka. Je že res, da v mestih rabijo meso, vendar bi bilo bolj pametno klati težko goved, bi več zaleglo, medtem bi si pa doma lahko priredili kako glavo več. Bom menda tudi jaz šel na sestanek, naj me vrag vzame, če ne bom tega povedal.«

»Tratnica je vzdihnila in seveda ni mogla molčati:

»Hudo je, da se na bone ne dobi vedno kaj pametnega za nakup. Zdaj ponujajo samo železje v zadrugi.«

»Jaz pa mislim, da je tudi poslovodja nekaj kriv. Sedi ves dan v trgovini, namesto da bi sam malo stikal za robo. Tale naš pa kar čaka in venomer odgovarja: Nimamo, nimamo, nimamo. Zakaj pa ponekod imajo marsikaj za prodati. Bo treba malo dregniti vanj, da se bo zbudil,« je pomežiknil Tonč, se sklonil k Marički in ji zašepetal:

»Presneto rad bi ti kupil kako lepo ruto, če jo boš hotela vzeti?«

Marička se je zvonko zasmejala in stekla s koso v svojo red, da bi ušla grozilnim zamahom svojega brata.

Megla se je razpršila. Sonce je že navsezgodaj začelo pripekati. Trava se je na grvinah že raje upogibala, ko je švignila kosa čeznjo.

»Lepo vreme imamo. Lepo se bo sušilo, če popoldan ne bo dežja. Sicer je pa dež itak potreben. Če se bodo oblaki nabirali boste pustile po južini tisto koruzo. Bomo zvlekli krmo pod kozolec, če bo treba,« je mimogrede naročal Tratnik ženi, ki je odnesla prazen jerbas nazaj v breg.

J. K.

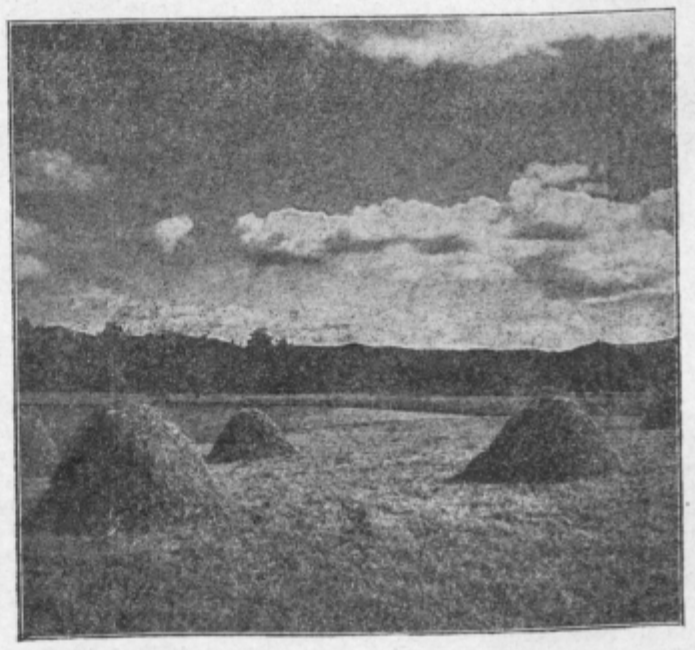

Če se bodo oblaki nabirali boste pustile po južini tisto koruzo . . .

KULTURNI PREGLED CELJSKEGA TEDNIKA

Od amaterskega do poklicnega gledališča

Pred petletnico Ljudskega gledališča v Celju

Fedor Gradišnik

V zgodovini celjskega gledališkega življenja bo sezona 1949-50 vsekakor zavzemala važno mesto, ne toliko zaradi umetniškega nivoa, ki ga je v tej sezoni gledališče morda doseglo, kolikor zaradi notranje reorganizacije, ki je končno privedlo do tega, da postane celjsko gledališče v sezoni 1950-51 poklicno gledališče.

Pred 100 leti je celjski tiskarnar Jeretin s svojo amatersko skupino postavil prvi temeljni kamen bodočemu slovenskemu gledališču v Celju. V takratnem nemškutarskem mestu, kjer so gospodarili črno-rumeni avstrijsko-nemški birokrati in njh meščansko-obrtniški priganjači, je zbral peščico ljubiteljev slovenske besede in uprizoril v mestnem gledališču Linhartovo »Županovo Micko« 16. septembra leta 1849.

Letos smo proslavili ta zgodovinski jubilej. Lahko trdimo, da je proslava te stoletnice vzbudila v vsej Sloveniji veliko zanimanje in **da je prav stoletnica prve slovenske gledališke predstave v Celju dala povod, da so nekdanji faktorji pričeli resno razmišljati o profesionalizaciji Ljudskega gledališča v Celju.**

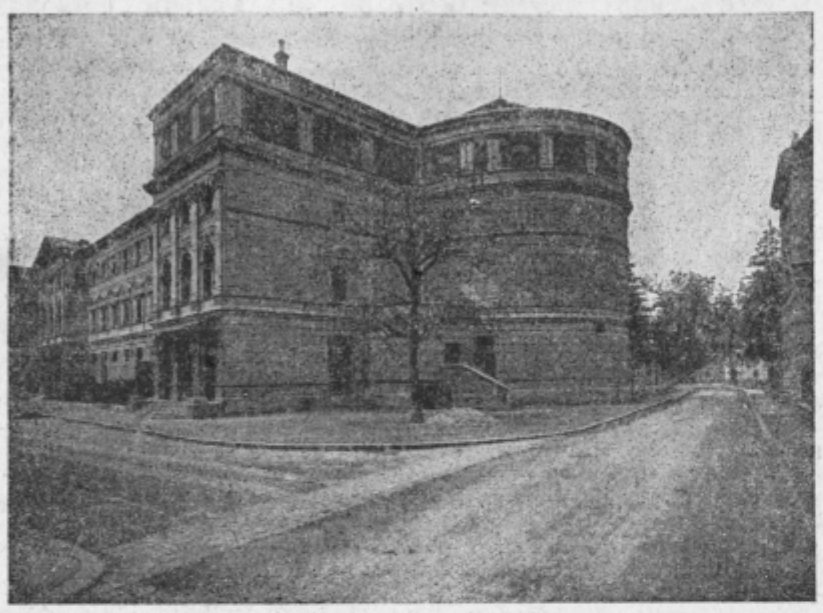

POSLOPJE CELJSKEGA MESTNEGA GLEDALIŠČA KRIČI PO OBNOVI

Ko smo na poslopju starega mestnega gledališča vzidali ploščo v spomin Jeretinovemu revolucionarnemu kulturno-političnemu delu, so bili pri slavnostnem aktu odkritja zbrani zastopniki vseh političnih in kulturnih forumov, zastopano je bilo ministrstvo za znanost in kulturo LRS, prisotni so bili zastopniki Izvršnega odbora Ljudske prosvete Slovenije, prisoten je bil upravnik Slovenskih narodnih gledališč tov. Juš Kozak, prisotni so bili zastopniki vseh množičnih organizacij. Pred tem forumom smo si vsi skupaj dali nalogo, da hočemo in bomo uresničili dvoje: 1. v tekoči sezoni moramo pripraviti vse potrebno, da postane Ljudsko gledališče poklicno gledališče in 2. pokreniti je treba vse, da napol porušeno poslopje mestnega gledališča, ki že pet let iz dneva v dan v sramoto nas vseh propada, čimprej restavriramo v toliko, da bo moglo služiti svojim namenom.

Prva naloga, ki smo si jo postavili, se bo s koncem letošnje sezone uresničila.

Reči moramo da je lokalna oblast v teku letošnje sezone pokazala mnogo uvidevnosti in priznala nujnost profesionalizacije gledališča. Imenovala je poklicno gledališko upravo in prevzela gledališče v svoj letni proračun. S tem je postalo gledališče proračunska ustanova in uprava je mogla pristopiti k prvi fazi profesionalizacije.

Vsa leta pred letošnjo sezono so vsi igralci nastopali brezplačno. Imamo v našem ansamblu še danes člane in članice, ki so nastopali kot igralci pri slovenskih predstavah v Celju še l. 1918, eden izmed njih celo že leta 1906 — **ves čas brez vsakega honorarja, iz same ljubezni do gledališča, često v osebno gmotno škodo, žrtvujoč ves svoj prosti čas, izven rednega poklica, gledališču.** Pri tem so bili čestokrat izpostavljeni v zahvalo za svoje nesebično kulturno-prosvetno delovanje omalovaževanju, dostikrat tudi surovim napadom od strani različnih merodajnih in nemerodajnih krogov. Še ni dolgo tega, kar smo morali ob priliki napol uradnih razgovorov, ko je šlo za priznanje prostovoljno opravljenih ur pri gledališču, poslušati ogorčene prosteste proti našim zahtevam. Kako moremo zahtevati, da bi se ure, ki jih opravljajo gledališki amaterji v svojem prostem času pri gledališču (ki pač ni tako važno kot je fizično delo s krampom in sekiro), šteti v isto kategorijo, ki je priznana telesnemu delu. Treba je bilo mnogo vztrajnega dela, samozatajevanja, dostikrat tudi osebnega ponižanja, da smo končno priborili svojemu nesebičnemu kulturno-prosvetnemu delu zasluženo priznanje.

Kakor že omenjeno, je lokalna ljudska oblast v teku letošnje sezone docela spremenila svoje prejšnje stališče do Ljudskega gledališča in mu v okviru svoje finančne zmogljivosti nudila kot najvažnejšemu celjskemu kulturnemu zavodu vso pomoč in podporo. Tako je mogla gledališka uprava pričeti z mnogimi reformami, ki so bile doslej neizvedljive. Preuredila je oder tako, da se na njem doma lahko uprizarjajo tudi najzahtevnejša dela. Predstave je pričela opremljati z doma izdelano scenarijo po načrtih strokovnjakov, kar je za umetniški uspeh uprizoritve zelo važna zadeva. Novost letošnje sezone je tudi to, da se je prvič v zgodovini gledališča pričelo izdelovati gledališke kostume doma in so bili na primer »Kranjski komedijanti« opremljeni s kostumi, ki so bili vsi izdelan v Celju. Tako pridobiva gledališče od predstave do predstave vedno več kulisarije, kostumov, pohištva, rekvizitov, elektrotehničnega materiala itd. S tem stalnim naraščanjem gledališkega fundusa pa pridemo do novega problema. Za shrambo tega stalno naraščajočega odrskega materiala so nujno potrebni prostori, ki jih v hiši, kjer se gledališče danes nahaja, nimamo. Iz te velike zadrege nam je zaenkrat pomagalo Poverjeništvo za lokalno industrijo, ki nam je odstopilo del svojega skladišča v bivšem Rakuševem magazinu. Toda s tem problem še nikakor ni rešen in ne bo rešen prej, **dokler ne bo obnovljeno poslopje mestnega gledališča.** Postopoma bo treba misliti tudi na prostore lastnih delavnic: mizarstvo, slikarstvo, tapetništvo, strojarstvo itd. Vsi ti prostori so nujno povezani z ustanovitvijo poklicnega gledališča. Drugo važno vprašanje, ki ga bo treba obenem s profesionalizacijo igralskega osebja nujno rešiti je **tehnično in administrativno osebje.** Brez stalnega tehničnega (odrski mojster, odrski delavci in električar) ter administrativnega osebja (ekonom, blagajnik, administrator) je redno delovanje gledališča nemogoče Doslej so vseh pet let obstoja Ljudskega gledališča opravljali tehnična odrska dela delavci, ki so vršili ta posel izven svojih službenih poklicev v prostem času. Za to delo jih je gledališče plačevalo po urah opravljenega dela. **Do letošnje sezone je bilo to edino osebje pri gledališču, ki je bilo plačano, vsi drugi t. j. administrativno in igralsko osebje, so vsa leta delovali brezplačno.** Tudi v tem oziru smo s pričetkom letošnje sezone nastopili novo pot, kar je pomenilo predkorak k poklicnemu gledališču.

Doslej so tisti, ki so s svojim prostovoljnim delom sploh omogočali gledališke predstave v Celju in z žrtvovanjem vsega svojega prostega časa ustanovili kulturni zavod, ki si je pridobil sloves najboljšega amaterskega gledališča v Sloveniji, delovali popolnoma brezplačno. Kdor koli je pri gledališču doslej sodeloval, najsi je bil to obrtnik, delavec inscenator, godbenik itd. — vsakogar izmed njih je moralo gledališče plačevati. **Edino igralec, ki je bil s svojim požrtvovalnim in nesebičnim delovanjem tisti, ki je gledališču pribavljal denarna sredstva, ni prejemal nikakega honorarja.** Nasprotno, kakor sem že omenil, njegovemu napornemu kulturno-prosvetnemu delu se vse do danes še ni priznalo tiste vrednosti, ki jo priznavajo fizičnemu delu.

S tem, da smo postali proračunska ustanova mestnega ljudskega odbora, nam je bilo omogočeno, da prvič v zgodovini celjskega gledališča tudi igralci dobivajo za svoje delo skromne honorarje, katerih višina se ravna po umetniškem podajanju posameznih vlog. Tako smo postali letošnjo sezono napol poklicno gledališče. Ker pa more gledališče vršiti v današnji dobi svojo važno kulturno-politično poslanstvo tako kot to zahteva socialistična ureditev naše države **le tedaj, če je gledališki igralec samo igralec in posveča igralskemu poklicu vso svojo ljubezen in vse svoje zmožnosti,** je nujno, da postane gledališče v tako važnem industrijskem centru kot je Celje, **poklicno gledališče.** Z mnogo truda in neprestanega prepričevanja pri lokalnih in nadrejenih forumih nam je končno uspelo, da so vsi merodajni faktorji uvideli, da je v Celju poklicno gledališče nujna kulturno-politična potreba. Mestni ljudski odbor je zasigural tozadevna finančna sredstva ter sklenil, **da se s prihodnjo sezono odpre poklicno mestno gledališče v Celju.** To je najlepše priznanje požrtvovalnemu delovanju dosedanjega Ljudskega gledališča ob njegovi petletnici. **Pri tej priliki pa ne smemo pozabiti na vse napore in veliko kulturno delo, ki so ga opravile prejšnje gledališke generacije v Celju od Janeza Jeretina dalje, preko čitalniške dobe v šestdesetih letih prejšnjega stoletja, preko dobe, ko je postavljal nepozabni Rafko Salmič s svojo idealno diletantsko gardo temelje poznejšemu »Dramatičnemu društvu«,** preko dobe po razpadu avstro-ogrske monarhije, ko sta **Stanko Gradišnik** in **Adolf Pfeifer** z neslutenim elanom pričela dvigati umetniški nivo amaterskega udejstvovanja, preko dobe, ko so poskušali pred tridesetimi leti **Skrbinšek Milan, Rado Železnik, Hinko Nučič, Valo Bratina, Vekoslav Janko** in **Milan Košič** ustanoviti v Celju pravi teater — pa do ustanovitve Ljudskega gledališča pred petimi leti, ko je naše delovno ljudstvo prevzelo oblast. **Brez revolucionarnega, požrtvovalnega, nesebičnega dela prejšnjih gledaliških generacij bi tudi današnji uspehi celjskega gledališča ne bili takšni kot faktično so.**

Ena sama zadeva pa je, ki nam greni ponosno zavest, da smo ob petletnici našega gledališča lahko zadovoljni na dosežene uspehe — to žalostno in sramotno dejstvo, da se obnova poslopja gledališča še danes ne premakne z mrtve točke. Morda bodo vsaj zdaj merodajni činitelji uvideli, da Celje mora imeti, če ima že poklicno gledališče tudi svoje gledališko poslopje. **Žalostno bi bilo, da bi moralo celjsko poklicno gledališče odpreti svojo prvo sezono v kino dvorani, ne pa v poslopju, ki bi bilo, če se obnovi po razpoložljivih načrtih, najlepše gledališče v Sloveniji.** (Iz Gledališkega lista)

Za petdesetletnico prve slovenske operne predstave v Celju –

gostovanje Mariborske opere

Bivši Narodni dom, danes sedež OLO, ki je kakor znano, zrasel v letih 1895 do 1897 kot eden gospodarskih uspehov Vošnjakovega zadružništva v Celju, je bil vse od njegove otvoritve pa do rojstva prve Jugoslavije kulturno zatočišče slovenskega življa na Štajerskem Tako se je na njegovem odru dne 14. marca 1897 prvič v Celju slovensko pela Verdijeva opera »Rigoletto« v priredbi ljubljanskega Dramatičnega društva. Pred tremi leti smo torej zabeležili 50-letnico tega kulturnega dogodka. O tem prvem slovenskem opernem gostovanju piše podrobno književnik Janko Traven v našem Gledališkem listu, ki je izšel te dni. Uprava Ljudskega gledališča te »pozabljene« 50 letnice ni prezrla, toda proslaviti jo zopet s primernim opernim gostovanjem Slovenskih narodnih gledališč, ji je uspelo šele sedaj z odzivom mariborske Opere.

Mariborska operna dejavnost se začne z opereto »Mam'zelle Nitouche« 1. maja 1920 v režiji Rada Železnika in pod taktirko Pavla Rasbergerja oz. honorarnega kapelnika Maksa Schönherrja. Kakor v Drami, tako je bil tudi v mariborski Operi njen prvi veliki začetnik Hinko Nučič. Po spominih igralca in režiserja Pavla Rasbergerja, ki so mi bili najprej pri roki, posnemam, da je imel Nučič nove velike načrte glede opere in operete na pragu sezone 1921-1922. Memoarist poroča o tem, da je nameraval sestaviti lasten orkester in zbor, ki bi bil zaposlen tudi podnevi. Nerazumevanje za njegove reformne predloge je povzročilo Nučičevo odpoved mariborskemu gledališču.

Toda bolj kot 1. maj 1920 je bil za mariborsko gledališče pomembnejši 28. april 1922 — dan prve operne predstave. Bila je to Smetanova »Prodana nevesta«. Dirigiral je Jerko Plecity, režiral pa Emil Rumpel. Opera je doživela še tisto sezono 10 predstav. Odslej so sezone vse bolj in bolj »poživljale« poleg operet skladateljev Parme, Foersterja, Straussa, Souppeja, Offenbacha, Kalmana, Nedbala, Zellerja, Schuberta in Leharja od let 1922-23 naprej tudi opere Gounoda, Verdija, Mascagna, Puccinija, Webra, Bizeta, Thomasa, Flotowa, Leoncavalla, Mozarta in Masseneta. Toda, čeprav je v operi dirigiral Andro Mitrović in so si v njej prislužili svojo prvo slavo številni prominentni pevci kakor Ančica Mitrovićeva, Vekoslav Janko, Mila Kogejeva, Mario Šimenc, Pavla Udovičeva, Marica Lubejeva, ki je danes zopet njena članica, Stjepan Ivelja, in dr., vendar — kakor v Drami, tako tudi v Operi prvih deset let še ni bilo zaslediti kdo ve kakšnih gledaliških rezultatov; »bil se je boj za obstanek, ne za umetnost« (Filip Kalan). Zaradi odhajanja pevskih prvakov je padala Opera v neprijetne položaje; pomagala si je z gosti, ali pa so se dirigenti zaradi pomanjkanja tenoristov omejevali na dela, ki so bila prikladna za uprizoritev s trenutno razpoložljivim ansamblom. Podjetnosti vodstva in agilnosti dirigentov (Lojze Herzog) se je zahvaliti, da se ob pomanjkanju pevcev ni opera docela umaknila opereti, da so na opernem repertoarju ostali še nadalje Gounod, Verdi, Savin, Smetana in drugi.

Po osvoboditvi se je pod taktirko in direkcijo pokojnega Antona Neffata ustvaril tako rekoč iz nič mlad in ambiciozen ansambl, ki se loteva vedno večjih nalog. Balet daje že svoje sastojne prireditve, predstave so okusno in solidno opremljene ter dirigirane z zanesljivim glasbenim čutom in dirigentsko sposobnostjo mariborskih opernih dirigentov (H. Svetel, D. Žebre).

V današnjem gostovanju mariborskega opernega ansambla — prvem po osvoboditvi — sicer ne moremo gledati činitelja za primerjavo mariborskih gledaliških vrednot in dosežkov z našimi, ker Opere nimamo; zagotovo pa ga moremo sprejeti kot priliko za tesnejšo povezanost z zrelejšim in zmogljivejšim gledališčem, v katerem ne najdemo vedno le tovariške pomoči v pogledu inscenacije in opreme naših predstav, marveč tudi kot odkritje novih vzgledov in kot nadaljno vzpodbudo pri dvigu umetniške ravni našega gledališča. Veseli tedaj tega gostovanja, želimo, da bi se Mariborčani med nami kar najbolj prijetno počutili.

II.

»Prodana nevesta«, ki jo bomo danes poslušali in gledali, datira iz dobe tistih oper, ki jih poznavalci operne zgodovine uvrščajo v času njihovih nastankov med »zaveznike naprednega meščanstva«. Kakor je n. pr. imela Verdijeva opera z njegovo narodno italijansko glasbo v svojem času revolucionarni predznak, tako slično, in razen tega še brez primere pomembnejšo narodnostno — napredno vlogo je v slovanskem svetu odigrala poleg ruske opere (Glinka, Borodin, Rimski-Korzakov, Musorgski češka opera Smetane in Dvořaka, vsebujoča močan ljudski element.

Najvažnejša pobuda za »Prodano nevesto« je bilo Bedřichu Smetani (1824 do 1883) kakor vedno pri njem to, kar je tedaj videl in doživljal na svojih tleh, v češkem življenju. Spomnimo se njegove simfonične pesnitve »Moja domovina«! Če je absolutizem v petdesetih letih prejšnjega stoletja zatiral vsako svobodnejše gibanje in življenje in ga spreminjal v težko in žalostno ter brezizgledno in zapustil to žalost in turobnost tudi v tragičnih skladbah Smetane (Wallensteinov tabor itd.), se je po padcu absolutizma vprav »zvrtinčilo« vse češko življenje. Prosto, svobodno češko ljudstvo je zapelo, zaplesalo, zaigralo in se veselilo. Iz teh veselih časov datira Neruda-Hellerjeva »Beseda«... Ta sila svatovskega veselja je bila prevelika, da bi se ji tragik Smetana mogel še nadalje zoperstavljati. Po izpreobrnenju je, kakor poročajo njegovi biografi, ostal sicer resen umetnik in še nadalje ustvarjal resna umetniška dela, ki pa jih je obenem napolnil s tisto radostjo, ki je tedaj prevevala vse tedanje češko življenje. Tako dete radosti je njegova »Prodana nevesta«

Smetana je to delo imenoval »igračko« in da je pisano v »lažjem slogu«. Toda, kakor navaja Zdenek Nejedly, veliki poznavalec Smetane, v delu ni ničesar, kar bi zmanjšalo njegovo vrednost, ampak nasprotno, da je tudi »Prodana nevesta« — o čemer je danes prepričan ves izobražen glasbeni svet — srečen dar njegovega velikega, čistega, radostnega genija.

»Prodana nevesta« se je od njenega krsta v mariborskem gledališču vedno znova vračala v mariborski repertoar. Vračala se je kot slavnostna predstava in vračala se je k otvoritvam poedinih sezon. Med mariborskimi predstavami na prostem v letih 1928 do 1940, ki so bile ne le gledališke, marveč tudi tujsko-prometne zanimivosti, je bila tudi »Prodana nevesta«, uprizorjena 1932 pod taktirko L. Herzoga in v režiji Vlada Skrbinška. Tudi prva gledališka sezona 1945-46 se je začela s »Prodano nevesto«, dirigiral je A. Neffat, zrežiral pa jo je D. Zupan. Letošnja uprizoritev je bila obnovljena za 125 letnico rojstva njenega skladatelja. Tako se »Prodana nevesta« vedno znova vrača dobrodošla in na novo poživljajoča.

Sklenimo, da se bo znova in znova v vrsti še drugih oper vračala tudi v Celje, tudi še potem, ko se bo že Celje ponašalo z lastno Opero, da bomo ob tistih gostovanjih ne le proslavljali obletnice in obujali spomine, marveč ob primerjavi svoje zmogljivosti z zmogljivostjo dragega soseda, dalje razvijali svoje sposobnosti.

Gustav Grobelnik

V NARODNEM DOMU JE BILA 14. MARCA 1897 PRVA OPERNA PREDSTAVA V CELJU. IZVAJALI SO VERDIJEVO: RIGOLETTO

Koncert

SKUD „France Prešeren“

Dne 10. junija 1950 se je vršil koncert slovenskih skladateljev SKUD-a »France Prešeren« v veliki dvorani Doma ljudske prosvete, katerega je celjsko občinstvo pričakovalo z največjim zanimanjem. Na programu, ki je bil dobro in premišljeno sestavljen, so bili: Ipavec, Švab, Savin, Mihelčič in Gobec.

SKUD »France Prešeren« je nastopil z moškim, ženskim in mešanim zborom pod vodstvom tov. Vreženja. Imenovani pevski zbor je, kakor vedno, tudi tokrat, pokazal svojo visoko glasbeno kulturo. Posebno je omeniti ženski zbor, katerega že poznamo iz raznih koncertov. Vsi pevci imajo dober glasbeni material. Posamezne dolnice so tako dobro izdelane, da z lahkoto dosegajo lepi pianissimo, ukusno ekspresjvno in neforsirano višino. Tudi tehnika dihanja je prav dobra in naravno lepi efekti ne izostajajo. V mešanem zboru so posebno izoblikovani basi ter jim je barva glasu zelo lepa in petje precizno.

Simpatična grupa pevcev in pevk deluje ugodno in neposredno na hvaležne poslušalce. Čutimo, da vršijo svojo nemajhno nalogo s posebno ljubeznijo in razumevanjem. Prav posebno je uspela Švabova pesem »Večer na morju«. Izredno dobro izvedena pa je bila Mihelčičeva »Konjuh planina« ter obžalujemo, da je zbor ni ponovil. Muzikalno lepe skladbe Risto Savina so prišle v ženskem zboru do popolnega izraza.

Tov. Vreže, ki je odličen glasbenik in zborovodja, zna glasbeni material, združen v tem zboru, pravilno obdelati in interpretirajoč poedine skladbe, ustvarja in oživlja umetna dela. Pod njegovim trajnim vodstvom bi se zbor zamogel dvigniti še na višjo stopnjo. Svoje pevce ima popolnoma v oblasti, dirigira sugestivno in mirno ter so mu vzmahi sigurni. Večja pozornost pa bi se morala polagati na izbiro osebe, ki ji je poverjena naloga dajanja intonacij. Negotovost v tem deluje namreč neugodno tako na pevce, kakor na poslušalce. Ta naloga je jako občutljiva in pripada verziranemu glasbeniku.

Dvorana je bila polna poslušalcev, kateri so z zanimanjem in s simpatijami hvaležno sledili izvajanjem koncerta ter z velikim odobravanjem nagradili dirgenta in zbor. Z. P.

Dr. Jože Tominšek:

LOGARSKA DOLINA IN SAVINJSKE ALPE VABIJO

Dolina sama je v vsem spodnjem delu ravno polje z lepimi ledinami in se tudi pozneje, ko prehaja v redek gozd ali v sipine, vzpenja le polagoma. Pravo, skoraj dveurno šetališče mimo dveh velikih kmetij, spodaj Logarja, zgoraj Plesnika-Piskernika, mimo spodnjega izvira Savinje, močnega potoka Črne, ki privre na dan tik nad Logarjem, mimo ruševin dveh planinskih domov, žrtev partizanskega upora (eden se bo po predvidenem planu Planinskega društva Celje kmalu zopet dvignil) do sklepa doline pod Kamniškim sedlom. Na desno je 120 m visoki Slap Savinje, pravi njen izvir, čigar šumeča voda hitro izgine pod gruščem; končno ob slapu na levi ali desni, strmo pa lagodno na Okrešelj, najlepšo krnico Alp. Redkost, rekli bi specialiteta visokega poletja, so celi grozdi najslajših jagod, kj si jih lahko nabereš na mičnih suhih tratah v gozdu poleg peščenih strug hudournikov; med njimi radi ždé kratkorepi gadi, lenobni, nestrupeni plazilci.

Podjetnejši turisti-planinci se pač ne zadovoljijo, da bi se, kakor smo opisali, le šetali po Dolini ter si gore in strmine ogledovali od spodaj; dvignili se bodo na njih vršace in z njih uživali pogled v globino in širino. Končno in poglavitno: mojstri in vajenci »strme« alpinistike, plezalci po strminah, ki so nekdaj veljale za nepristopne, najdejo v visokogorskem kolobarju okrog Logarske doline dovolj pozivnih in izzivnih tekem, da pokažejo svojo spretnost in drznost. Najvidnejše stene so bile v glavnih smereh sicer že preplezane; je pa še dovolj drugih smeri, razov, kaminov, polic, grebenskih zvez in sličnih mikavnosti za take podjetnike, s stopnjevanimi težkočami pozimi. Celjski alpinisti so se zapičili posebno v gorski sklop okoli Korošice, ki bi jo lahko smatrali kot nekako nebotičniško nadstropje Logarske doline, nad njo dvignjeno za dobrih tisoč metrov. Ob visoki planoti Korošici so se gorniki prej jedva ozrli na Veliki vrh (2113 m) ali Dedec (2023 m) in Poljske Device. V zadnjem času in zanaprej si pa prav celjski alpinisti-vrhovniki predpisujejo, zapisujejo in opisujejo ravno tod vzpone, neznanih in neznanskih težav. Na Korošici so se do zadnjega živca urili v desetdnevnem plezalnem taboru z 52 vzponi; osvojen je severni raz Dedca, doslej »najtežavnejša in najbolj tvegana smer v naših stenah«, v podvigu, pri katerega sožitju nam zastaja sapa, ko beremo o njem opis s fizično in psihično analizo zmagovitega Cirila Debeljaka v letošnji 2. in 3. številki Planinskega Vestnika. Rod naših alpinistov se bujno plodi in se bo razplodil, če ne do armije, pa do brigade. Za njih imena bomo porabili vse črke abecede. Za zdaj zapišemo le izbiro: Debeljak, Fajgelj, Hudnik, Kokošinek, Mirnik, Zidar, Preložnik, Vovk. Močno se uveljavlja nekdaj »šibki« ženski spol, zdaj prav tako hlačarski kakor moški: Kekčeva, Nahtigalova, Osetova, Vintarjeva in Urhova.

POGLED NA KOROŠICO

Nasproti tem junakom kladiva, vrvi in klinov čakajo ob Logarski dolini vabljiva doživetja tudi na zunaj skromne vojščake v prirodoznanstvu; cela družba Angležev je 1936. leta skozi tedne študirala te kraje; deset let prej je Kocbek opisal zgodovino in floro, še pred njim Seidl geologijo Savinjskih Alp. Tak znanstvenik gleda te vršace, kadunje, doline, rastlinstvo, živalstvo s posebnim očesom; on vidi v dobo, ko je vso dolino pokrival debel ledenik, ko so v Potočki zijalki živi brundali tisti jamski medvedi, katerih kosti in način življenja je odkril prof. Brodar.

Res, vsakdo bo v tej dolini na svoj način našel zadovoljstvo. V tej univerzalnosti je Logarska dolina res edinstvena. Pred blizu sto in dvajset leti (1832) jo je slavni prirodoznanec Ami Boué primerjal z glasovito visokogorsko Cirque de Gavornie v Pirenejih (prim. Plan. Vestnik 1900, 102).

Ni nam torej treba hoditi na Špansko iskat planinskih znamenitosti; imamo jih sami doma. Španijo si gremo pogledat — kakor je to storil Marijan Kopinšek — da spoznamo ceno domačega. Imamo jih res. Pojdite jih spoznavat, odkrivat in uživat!

(Konec)

NI DOVOLJ, IMETI SAMO TOVARNE, TREBA JE VZGAJATI LJUDI, DA BODO RAZUMELI, KAJ POMENI SOCIALIZEM, DA SE BO VSAK DRŽAVLJAN ZAVEDAL ODGOVORNOSTI PRED SKUPNOSTJO. Tito.

PRIPADNICE AFŽ NA JOŽEFOVEM HRIBU SO OPRAVILE 3677 PROSTOVOLJNIH UR

V sredo so se zbrale članice terenske organizacije AFŽ na Jožefovem hribu na množičnem sestanku v »Skalni kleti«, da slišijo poročilo o delovanju v preteklem letu in da si izvolijo nov odbor. Terenski sekretariat OF so zastopali tov. predsednik, sekretar in nekaj odbornikov, ki so želeli sestanku mnogo uspeha, okrajno organizacijo AFŽ pa tov. Stana Jerinova. Uvodoma sta bili podani poročili o preskrbi in novi uredbi o odkupu živine. Diskusija o teh dveh poročilih je bila prav živahna in so žene iznašale težave, ki jih imajo v gospodinjstvu. Na razna vprašanja so se dajala pojasnila. Tov. Jerinova je podala prav lep referat o zgodovini ženskega gibanja, sekretarka tov. Tončka Ribičeva pa poročilo o delovanju terenske organizacije v preteklem letu, ki je bilo prav uspešno. Pripadnice AFŽ so rade prejele za delo, tako ob novoletni jelki, Tednu matere in otroka, Dnevu žena, ob volitvah in drugih prilikah. Opravile so 3677 prostovoljnih ur. Bile so močna opora terenskemu sekretariatu OF pri njegovem delu. Izvoljen je bil novi odbor in delegatke za okrajno skupščino.

FIZKULTURA

USPEL FIZKULTURNI NASTOP GOJENCEV METALURŠKE INDUSTRIJSKE ŠOLE V ŠTORAH

Ob zaključku šolskega leta ter v počastitev Tedna matere in otroka so dne 10. junija izvedli gojenci Metalurške industrijske šole v Štorah svoj prvi in uspel fizkulturni nastop. Sodelovali so tudi gojenci Kovinarske industrijske šole Tovarne emajlirane posode iz Celja.

Nastop se je odvijal pred lepim, novim šolskim poslopjem, kjer so si gojenci v poslednjih tednih uredili s prostovoljnim delom lepo fizkulturno igrišče.

Uspelo naštudirane točke ni motilo vetrovno vreme, niti slaba udeležba átorjanov, ki se povečini zanimajo le bolj za nogomet.

Po pozdravu in uvodnem govoru so gostujoči gojenci iz Celja efektno izvedli vaje s puškami. Obilo priznanja so bili deležni mladinci, ki so izvajali drzne preskoke čez mizo. Sledil je prikaz lahke atletike, odbojke ter vadbene ure predvojaške vzgoje. Za zaključek so gojenci domače šole v masovnem nastopu izvedli proste vaje za fizkulturni znak.

Želimo, da bi ta prvi in uspešno izvedeni nastop bil vzpodbuda k še intenzivnejšemu delu na tem področju ter množično vključevanje kovinarjev naše težke industrije v športno udejstvovanje.

Naslednji dan so gojenci metalurške šole prisostvovali veleslalomu za Herletov memorial pod steno Ojstrice. Očarani lepot naših planin ter drznih tekmovalcev, so sklenili fizkulturno delo na šoli poglobiti, da ne bodo v sklopu tovarne le najboljši kolektiv pri doseganju plana proizvodnje, nego da bo njihovo telesnovzgojno delo služilo graditvi socializma in obrambeni moči naše domovine.

-e.

DVA NEUSPEHA KLADIVARJA V ZADNJIH DNEH

Preteklo sredo je gostovala v Celju reprezentanca NM LR Hrvatske ter nastopila pod imenom Milicionar iz Zagreba. Gostje, ki so se že več tednov marljivo pripravljali v Rogaški Slatini za predstoječe prvenstvo NM Jugoslavije, so predvedli zelo lepo igro ter katastrofalno premagali domačine. Po igri sodeč je bil nasprotnik mnogo boljši, toda rezultat 11:0 v korist gostov je bil previsoko izražen, saj je padlo večina golov in nenadnih prodorov Milicionarja. Kladivar je predvedel samo v prvem polčasu še nekako dobro igro, toda ni znal realizirati nobene šanse. Medtem, ko so gostje po izredno dobrih ter hitrih krilih zabijali gol za golom, Kladivar je zaigral tektično zelo slabo ter samo zaradi tega izgubil s tako visokim rezultatom.

Sodil je Presinger iz Celja.

Vnedeljo je odigralo moštvo Kladivarja svojo zadnjo prvenstveno tekmo v Kranju proti domačemu Korotanu. Zmaga Kladivarja bi postavila Celjane na drugo mesto, medtem ko bi nepričakovan poraz pomaknil Kladivarja na četrto mesto tabele slovenskega prvenstva. In Kladivar je izgubil, lahko rečemo zasluženo, saj je predvedel v prvem polčasu slabo igro in ni mogel več tega v drugem polčasu popraviti. Korotan je prišel prvi v vodstvo, toda Kladivar je po Firmu kmalu izenačil. Tik pred koncem igre je uspelo domačinom zabiti zmagonosni gol, ki je prinesel dve zelo dragoceni točki domačinom.

Sodil je Erlih iz Ljubljane.

Drobnarije

OBISKOVALCI OKRAJNEGA KOPALIŠČA V RIMSKIH TOPLICAH — POZOR!

Vroč junijski dan me je izvabil v času mojega letnega dopusta na odprto okrajno kopališče v Rimskih Toplicah. Tudi jaz sem hotel preživeti v prirodi, vodi, soncu in svežem zraku nekaj prijetnih uric v kraju, ki je bil nekoč dostopen le mogotcem z debelo mošnjo.

Dobro razpoložen izstopim iz vlaka, se napotim h kopališču in veselo potrkam pri blagajni. Toda razpoloženja in veselja je bilo kmalu konec.

Poslušajte zakaj?

Nedaleč od blagajne sprejmem ključ od kabine. Ko sem kupil vstopnico sem si mislil, da so vse formalnosti za vstop v kopališče že pri kraju. Že so mi misli bežale po plavem bazenu in že vidim kako plavam po vodi. Stoj! Mož s ključem v roki mi prestreže pot. Ponudi mi ključ od kabine in zahteva 50 dinarjev. Začudeno ga pogledam ter vprašam, kako to, da je kopanje tako drago, saj lansko leto, če se ne motim, je bilo ceneje. Mož mi odgovori, da je bilo vedno enako drago. Ni kazalo drugače, kakor da potegnem zahtevani denar iz žepa in mu ga izročim.

Po tako neprijetno dragem kopanju se oblečem, vrnem možu ključ od kabine ter razočaran odidem. Mož se mi vljudno pokloni in pozdravi.

Toda žilica mi ni dala miru, izkoristiti hočem dopust kot se delovnemu človeku spodobi, kljub razočaranju zaradi visoke cene kopanja. Zato se podam čez nekaj dni zopet na isto pot. Nad blagajno zapazim napis: »Kavcija za ključ 50 din.« katerega sem prvič prezrl. To pot sem imel več sreče. Slučajno ta dan ni bilo v službi moža, ki mi je pri prvem obisku ponudil ključ za 50 din. To formalnost je napravila tovarišica iz bufeta, samo s to razliko, da mi je pri predaji ključa povedala, naj položim 50 din kavcije, katero po vrnitvi ključa dobim nazaj, kar se je tudi zgodilo.

Ker me je zanimalo zakaj takšna razlika v ceni med prvim obiskom in drugim, odnosno med možem in tovarišico, so mi povedali, da se pri možu to kaj rado zgodi. Enostavno pozabi vrniti kavcijo, posebno če opazi, da gost prihaja prvič na kopanje. Pravijo celo, da je bil zaradi tega od uprave že večkrat opominjan. Morda mož še vedno misli, da so stari časi, se mogoče še ne zaveda, da danes ima opravka z delovnimi ljudmi, kateri prejemajo ravno tako plačo kakor on ter imajo pravico, da preživijo dopust ali pa kako prosto uro v dobrem razpoloženju brez izkoriščanja.

Če možu to še v naprej ne bo šlo v glavo, bi bilo priporočljivo, da ga uprava kopališča ne opominja več, temveč, da ga predlaga za kakšno drugo bolj koristno delo, kjer bo lažje spoznaval današnjo stvarnost in napore delovnih ljudi, na njegovo mesto pa postavi uslužbenca, kateri bo znal bolje ceniti delovnega človeka, kakor on.

Eden od ogoljufanih

NEMOGOČE — PA VENDAR MOGOČE!

Naslednji primer v Petrovčah nam dovolj osvetljuje potrebo dela ljudske inšpekcije. Dne 14. junija je prišla tamkajšnja grupa ljudske inšpekcije v okrajni magazin, da napravi pregled. Poslovodja štante in pomočnica Cvikl Dragica sta se hotela pregleda otresti. Zato je poslovodja izjavil, da pri njih vrši lahko pregled samo ljudska inšpekcija iz okraja, ne pa tamkajšnja. Cvikl Dragica pa je zašepetala proti ljudem, ki so bili takrat v trgovini, da od tako »tumastec« inšpekcije se ne bo pustila kontrolirati. S tem sta ta dva uslužbenca pokazala skrajno sovražen odnos do ljudske inšpekcije, ki je izvoljena od ljudstva, katerega interes ščiti.

Takšni ljudje gotovo ne spadajo v socialistično trgovino. Potrebno bi jih bilo poslati kam drugam, da se bodo naučili spoštovati ljudsko demokracijo in ceniti napore naših delovnih ljudi.

V. E.

AVTO POLIKLINIKE ZDRAVNIŠKE SLUŽBE ZAVAROVANCEV NE USTREZA SVOJEMU NAMENU

Pri tem so prizadeti oni bolniki, ki potrebujejo zdravniški obisk na domu. Celjski zdravniki so danes itak preobremenjeni, saj je skoraj sleherni poleg ordinacij na Polikliniki, zaposlen tudi še v bolnici. Seveda je nujno potrebno, da svoj čas skrajno ekonomično izrabi. Za obiske na domu imajo zdravniki na razpolago le en voz, ki pa je že skoro 100 odstoten invalid. S takim vozilom seveda ne more zdravnik jamčiti, da bo svoje obiske opravil tako, kot si jih je planiral, odnosno kot to pokaže potreba. Bolnik, ki nujno potrebuje zdravniško pomoč, je velikokrat razočaran. Zdravnika ni pravočasno. Ako iščemo vzrok temu, moramo ugotoviti, da zdravnik kljub vsej požrtvovalnosti večkrat ne more bolnika obiskati, takrat kot bi moral. Edino prevozno sredstvo — avto — pogosto na lepem odpove. Tudi večtedensko »bolovanje« avta ni osamljen primer. Pnevmatika je izrabljena do skrajnosti, za novo se vodi že borba eno leto. S tem seveda močno trpi ekspeditivnost zdravniške službe, od katere je tudi v precejšnji meri odvisen pozitiven uspeh v naši produkciji. Ravno zdravniški obiski na domu se vrše v težjih primerih in takrat odločajo mnogokrat minute.

V interesu pravilne ekspeditivnosti bi bilo nujno potrebno, da se nabavi voz, ki bo res odgovarjal zahtevam sodobne zdravniške službe.

Zavarovanci

Življenje v mladinskem domu Vere Šlandrove na Polzeli

Če se pelješ proti postaji Polzela, zapaziš že od daleč na hribčku pod smrekovim gozdom prelepo stavbo, ekonomijo in druga poslopja, kjer stanuje naša predšolska mladina.

V tem domu je prostora za 110 otrok ter je vedno polno zaseden. Ti otroci so popolne sirote, enostranske sirote ter tudi otroci še živečih staršev, kateri so se vključili v delo ali pa zaradi

bolezni ne morejo skrbeti za svoje otroke.

Dom vzdržuje Okrajni odbor Celje-okolica.

Veliko zaslug za tako lepo urejen dom pa ima tov. Borovšak Helena, ki je žrtvovala toliko truda in dosegla, da je dom danes najmodernejše urejen.

V domu so štiri igralne sobe. Ena od teh, kjer se nahaja oder za lutkovno gledališče, je pravljično lepo urejena, že za oko odraslega, kaj šele za malčke. Tu najde otrok najraznovrstnejše igrače, nešteto punčk, vozičkov, konjičkov in raznih živali, žoge itd. Dvorana je zračna in čista.

Dom ima lutkovno gledališče, ki nastopa pri raznih pionirskih prireditvah v prosvetnem domu na Polzeli. Vsako leto v Tednu matere in otroka pa nudi ta dom svoj program, to je lutkovno gledališke deklamacije, rajanje itd.

Skupaj z otroci živi v tem domu popolnoma udomačena srnica. Ako so otroci na sprehodu v smrekovem gozdu nad domom, je srnica z njimi, če so na dvorišču, je tam pri njih, ko pa otroci počivajo, stoji srnica pod oknom one sobe, kjer sliši glas otrok. Hrano sprejema srnica samo od otrok, dočim od odraslih ne sprejme ničesar. Med igro otrok se tudi ona zabava z njimi.

Otroci, kateri dopolnijo 7 let, se razdelijo po drugih Mladinskih domovih, da lahko obiskujejo šolo. Letos bo ta dom zapustilo 35 otrok.

Dom je krasno urejen, ima centralno kurjavo, toplo in mrzlo vodo, poseben oddelek za bolnike, povsod pa vlada popolna snaga in red.

Letos je odšlo v počitniško kolonijo Bakar 50 otrok na enomesečno letovanje.

Pri obisku uprave za skrbništvo so se malčki ravno vračali iz gozda h kosilu. Vsi so bili enako oblečeni, vsi zdravi in rdeči ter so pojoč prikorakali na dvorišče doma, v rokah pa so imeli prve šopke rdečih jagod in borovnic.

Vsakdo, ki obišče ta dom, mora odnesti o domu in malčkih najlepše vtise. Misliti pa mora tudi na to, kako lepo skrbi ljudska oblast za najrevnejše, to je za popolne sirote, katerih starši so žrtvovali za svobodno domovino svoje življenje.

OBJAVE

OBIŠČITE ZANIMIVO RAZSTAVO LJUDSKE TEHNIKE

Ob I. kongresu Ljudske tehnike Slovenije so odprli v Ljubljani obširno ter zanimivo razstavo, ki prikazuje razvoj, delo in uspehe organizacij Ljudske tehnike. Avtomobilsko motociklistična, letalska, radioamaterska, foto-kinoamaterska, pomorskobrodarska in elektrostrojna zveza ter Klubi tehnike in postaje mladih tehnikov razstavljajo izdelke svojih članov. Tu vidimo vse od malega pionirskega avtomobila do domačih konstrukcij motornih vozil, od lesenih letalskih in brodarskih modelov, do visokosposobnih jadralnih letal: Udarnika, Triglava in Jadrana ter kajakov, jadrnic, potapljaških oprem itd. od preprostega detektorja do večcevnih radijskih aparatov in od mikavnih tehničnih igrač pa do pomembnih racionalizatorskih in novatorskih izdelkov članov Ljudske tehnike.

Razstavni prostori so v III. državni gimnaziji za Bežigradom ob Linhartovi ulici. Razstava bo odprta do 25. junija. **Za obiskovalce je odobrena polovična cena z vožnjo po železnici.**

Glavni odbor Ljudske tehnike Slov.

OBVESTILO

Obveščamo vsa podjetja republiškega in lokalnega značaja na področju okraja Celje-okolica, da smo sprejeli plan vključevanja mladine v uk.

Po planu je predvideno za vsako panogo potrebno število mladincev in mladink, ki jih bomo vključili, zato opozarjamo vse odgovorne, da bo sprejem v uk možen samo potom poverjeništva za delo — referata za strokovne kadre.

Ponovno obveščamo, da se bodo sklepale učne pogodbe do 1. septembra. Vpisovanje v šolo pa se bo vršilo od 1. do 15. septembra.

OLO Celje-okolica
Poverjeništvo za delo

OBVESTILO MOBILIZIRANIM VOZNIKOM

Mnogi vozniki, ki so na podlagi Uredbe o dolžnosti v gozdarstvu in lesni industriji v preteklem letu vršili prevoze in spravilo, niso prejeli plačila za svoje delo. Zato poziva Generalna direkcija za lesno industrijo LRS vse prizadete voznike, da do 31. julija predložе pristojnim Lesno-industrijskim podjetjem dokazila o svojem delu v letu 1949. zaradi obračuna in izplačila. Istočasno naj javijo svoj točen naslov.

Generalna direkcija za lesno ind. LRS

EKONOMSKI TEHNIKUM V CELJU

sprejme v I. razred dijake gimnazij in sedemletk s položenim nižjim tečajnim izpitom. Vpisovanje bo od 27. do vključno 30. junija 1950. Prošnji za sprejem v strokovno šolo (obr. DZS 1,58b), kolkovani z 10 din je priložiti spričevalo o nižjem tečajnem izpitu, rojstni list in potrdilo o volilni pravici (samo nad 18 let stari).

Vpis je mogoč tudi po pošti ali po drugi osebi.

VEDER VEČER

ki bi se bil moral vršiti 1. marca 1950, je dokončno odpovedan. Denar za nabavljene vstopnice bomo vračali proti predložitvi istih v dneh 26. junija do 1. julija 1950.

Glasbena šola

Telovadno društvo Vojnik bo priredilo v nedeljo dne 25. junija ob 16,30 svoj letni telovadni društveni nastop. Nastopajo vsi oddelki s prostimi vajami in vajami na orodju. Vabimo vsa telovadna društva, da se nastopa v čim večjem številu udeležijo.

TD Vojnik

NEDELJSKA ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA

25. junija tov. dr. **Čerin Josip**, Cankarjeva ulica 9, telefon 219. Nedeljska zdravstvena dežurna služba traja od sobote opoldne do ponedeljka 8. ure zjutraj.

IŠČEM priletno žensko, ki bi mi pazila na otroka samo popoldne. Naslov v upravi.

STANOVANJE dvosobno v Zavodni, zamenjam z istotako dvosobnim v mestu Celju, ali na periferiji severno-zapadno od mesta. Naslov v upravi Celjskega tednika.

IZGUBILA sem dne 18. junija mlečne karte. Najditelja prosim, da jih vrne v Aškerčevi ulici 1, prva vrata levo.

PRODAM 10 kom. čistokrvnih Peking rac, 6 kom. čistokrvnih Rod Island kokoši in 1 Pjedan (petelin). Komad 800 din. Vprašati: Fraterstica 128, Črnomerc—Zagreb.

KINO

KINO METROPOL
Od 17. do 30. junija ameriški film **SESTRI IZ BOSTONA**

KINO DOM
Od 24. do 26. junija sovjetski film **BOKSARJI**
Od 27. do 30. junija nemški film **ZAKON V SENCI**

KINO ŽALEC
Od 28. do 29. junija sovjetski film **PUŠKIN**

KINO UDARNIK VELENJE
Od 24. do 26. junija ameriški film **ZIMSKA ZGODBA**
Od 28. do 29. junija sovjetski film **TRI SREČANJA**

Urejuje uredniški odbor — Odgovorni urednik Tone Maslo — Telefon 7 — Celje, Titov trg 1 — Tiska Celjska tiskarna